

Előfizetési díj.

Vidékre postai vagy helyben hához hordva

Egész évre	16 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy hóra lyben	1 frt 50 kr.

E/ez szám ára 7 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főter 4-ik szám havá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

AZ ÉRTÉKESB CÍKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapestben: Haasenstein et Vogler hirdetés köv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szerrvátér b. sz.

Nyilvántartások

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap

hatodikévfolyama negyedik énegyedére

és a „SPORT” című szaklap első vi folyamára.

A „KELET” és a „SPORT” előzetési ára együtt:

Egész évre 3 frt. Félévre 8 frt. Negyed-
évre 4 frt. Ey hóra 1 frt 50 kr. Egyes
szm ára 7 krajczár.

A „SPORT” előfizetési ára külön:

Egész évre 1 frt. Félévre 2 frt. Éve-
gyedre 1 frt. Egyes szám ára 10 kr.A megrendelések legczélsezerűbben pos-
tai utalvánnyal a „Kelet”-re Stein Já-
nos könyvkereskedésébe, a „Sport”-ra Bé-
késy Károlyhoz (Főter 4. sz.) küldendők.Nyolcz gyszerre beküldött előfizetés
után tiszteletdíjnyal szolgálunk.

A háboru.

Ma mára hírlapiónak beszélni sem szabad egyből, mint a háborúról, azaz komolyan megköveteli a közönség, hogy felvilágosítsák arról, a miből maga az újságíró sem tud kiválgadosni. Majd egy félve, hogy z összes napi, heti s akár havi sajtóba minden lapnak majdnem kétharmadát háboru, béke és fegyver-
szünet rovatá foglalja el, az olvasó kö-
zönséget, (már pedig most minden betűis-
merő ember ilapolvasó közönség) napon-
tá átkergetjük a békés és háborus kilátá-
sok, hol vizsgálgó, hol lesújtó érzelmei;
nem lehetett állítani egy számot, mely-
ben legalább háromféle, egymásnak ellen-
mondó, de egyaránt fontos, az európai con-
figurációkra érvé kiható hírről ne kellett
volna izgatniuk a kedélyeket. Eltekintve
a török-szerb háború eseményeitől, mely-
ben hála a szerbek igazmondóságának,
minden török győzelem ugyanazon nap a
a törökök vereségének volt feltüntetve,
egy nap Ausztria-Magyarország Oroszor-

szággal egyetértve a török ellen, másnap
Oroszországgal ellentétben a török mellett,
egyszer angol, olasz, francia, német mind
a muszka ellen, mászor mind a három a
muszkával egyetértőleg akarta felválni a
gordiusi csomót, szóval minden képzelhető
váriációban megszerepeltek az európai
continens minden hatalmasságát, úgy any-
nyira, hogy ma már magunk is elvesztet-
tük bátorágunkat úgy állani a közönség
elő, mintha tudnánk valamit.

Ez azonban nem a mi hibánk, mert
az egész keleti kérdésre nézve egész Euró-
pában csak egyedül Goresakoff lehetett
volna az a vezércikkész, ki egyszersmind
tudta volna, hogy mit ír. A journalistika
tévétet habozása mása volt az európai
diplomácia ide oda kapkodó magatartásá-
nak. Csak Oroszország tudta, de ezt sem
merjük bizonyosképp állítani, hogy hódítani
akar, s ezt az egyet nem tudta, vagy nem
akarta tudni egész Európa, ennek követ-
keztében pedig folyton ott alkalmazta
különböző adagokban a diplomatikus or-
voságot, a hol gyógyítani nem lehetett.
Most már azonban kezd felnyitni a szeme
mindnyájunknak, s ha lehet hinni mind-
azt, a mit a hírek árja ez idő szerint
mocskos medréről legfelül vetett, a hely-
zet minden eddigi színezeténél a legsöté-
tebb árnyalatot öltött magára.

A hatalmas Európában nem létezett
egyetlen életre való hatalmasság, mely bár
pillanatra határozottságot tudott volna
mutatni s biztossággal szemébe merte vol-
na mondani az orosz medvének, hogy egy
lépést sem enged és nem tűri az európai
egyensúly felzavartatását. E helyett min-
denik czirogatással törekedett megszeli-
teni a vadat és szép szóval capacitálgat-
ni, hogy ne falja fel egy világrész nyu-
galmát. Anglia, kitől legtöbbet várt volna
egész Európa, a legbotrányosabb habozás-
sal kísérte a keleti események fejlődését s
ugyanannyiszor nyújtott kezét az északi
macskának, mint a hányzor felbízottat
bennünket, hogy esetleg fegyveres erővel is
megfekezze. Franciaország, mióta respub-
lica lett, csak maga bajával bibelődik,
Németország nem mer mozdulni veszedel-
mes szomszédja miatt s a kapzsi Olaszor-
szág várja, honnan tehet szert zsákmány-
ra, Anglia pedig maig sem tudja, hogy
a háborúnál az orosz-szövetségben lesz-e

nagyobb nyeresége. A végén pedig egye-
dül mi lennénk, kik készek megoltalmaz-
ni Európát a panszlavismus felülkerekedé-
sének megmérhetlen veszedelmétől.

Ez állapot valóban gyalázata az egész
európai civilisationnak, melyet annyira el-
vakított a pillanatnyi önérdék, hogy kép-
telen saját jövőjét biztosítani egy, nyers
erejében elbizakodott hatalommal szemben.
Annyira süllyedt a világ első hatalmas-
ságainak tekintélye, hogy még mielőtt az
előre sejtethető muszka terjeszkedés meg-
kezdődött volna, nem voltak képesek biz-
tosítani Németországot actio esetén Fran-
ciaország semlegességéről s ez alapon
Németországnak is megígérve, mire az
orosz területből áhítozik, egy német-angol-
osztrák szövetséget létesíteni, mely aztán
feltétlenül uralkodhatott volna a helyzet
felett s már eddig moresre tanította vol-
na a falánk jeges-medvét.

Igy azonban ma még nem tudjuk,
mi történik holnap s a teljes bizonyta-
lanság aggasztó állapotában várjuk, mit
meltóztat dictálni Európának a muszka
kancsuka. Justus.

— A képviselőház pénzügyi bizott-
sága okt. 19-én reggel tartott ülésében tár-
gyalás alá vette a közoktatásiügyi tárcza költsé-
gvetését. Kautz előadó bevezető beszédében ki-
emeli, hogy a tárcza jövő évi előirányzata lé-
nyegileg a folyó év költségvetésének keretében
mozog. Csak egyes tanintézetek természetzerű
fejlődése okoz benne némi kiadásokat, egészben
azonban 26,000 frttal kevesebbel veendi e tár-
cza jövő évre az állampénztárt igénybe. Na-
gyobb törléseket a tárczánál nem képes javas-
latba hozni, sőt ha nem volna referens, egyes
tételknél némi emelést, vagyis a tavalyi elő-
irányzat visszaállítását proponálná. A 9-as bi-
zottság munkálata által 1877-re felvett mér-
leget nem haladta túl a jelen előirányzat.

Helfy és Simonyi nem helyeslik,
hogy a 9-es bizottság munkálataira történik
minduntalan hivatkodás; azt kellett volna el-
érni, mit e bizottság kilátásba helyezett, hogy
1877-re ne legyen deficit. Horváth L. meg-
jegyzji, hogy épen az ellenzéki tagok hivatkoz-
nak a 9-es bizottsági munkálataira, valahány-
szor a kormány nem éri el egyik-másik tétel-
nél az ott proponált leszállítást.

Széll miniszter megemlíti, hogy ha azon

tesebbet fedeztem föl, olyat, a melynek tökély-
re juttatása után, reméltem, nevem a világ leg-
nagyobb tudósainak neve mellett fog fényes-
kedni.

Ez a tudomány a név-statisztika.

A tudósok eddig az osztályokat és nem-
zeteket igen nagy fáradsággal igyekeztek
megismerni. Tanulmányozták a földet, vizeket,
hegyeket, a föld felületét és mélyét; megutaz-
ták a városokat, átkutatták a gyűjteményeket;
tanulták a nyelvet, történelmet, statisztikát s csak
nagy nehezen tudtak bár általános fogalmat
alkotni maguknak az illető országról vagy nem-
zetről, s még ezeknek utána is mennyi vitás-
kérdés, tévoda és homály maradt fön.

És mindezt mellőzni tudom s mégis töké-
letes kép tudok magamnak alkotni akár-
mely országról. Én nem szorulok semmi egyéb-
re, csak egy tiszti-czimtára s előttem áll az
illető ország a maga egész valóságában.

Ezzel Magyarországot kívánom tisztelt
olvasóimnak ez új tudományos szempontból be-
mutatni s mindnyáján meggyőződhetnek azon-
nal, hogy tudományom egy oly tökéletes, mint
a mily könnyű. (Tiltakozom a „könnyű” szó
féltelmagyzására ellen.)

Előttöm fekszik „Magyarország tiszti
czim- és névtára” 1875. Az egész könyvecske
csak 474 quart lapocszkára terjed, minden lapon
3 hasábnyi név — a felsőleges királytól és kirá-
lyi háztól kezdve, a minisztereken át le az
utolsó irnokig, továbbá az egyházi hatóságok,
Akadémia, tudományos és tanintézetek, törvény-
hozás stb. A névmutató maga 119 lapot fog-
lal el, s 22,848, minden hasábjában 64 név,
összesen 28,804 név.

Én csak végig tekintek e 22,848 neven
és sokkal alaposabban ismerem Magyarorszá-
got, mint a „gründlich” sógorok.

Szabadon csak néhány példát idéznem
állításom igazolásul.

feltevések álltak volna, a melyekből annak ide-
jén a 9-es bizottság alaposan kiindult, a jelen
előirányzat még jóval kedvezőbb lett volna az
ott felvett mérleghél. A jelen előirányzat bi-
zonyosságot tesz arról, hogy a mérleg az utolsó
években minden tölönk függő tételnél lényege-
sen javult s a budget realisabbá tétetett.

Ezek után megkezdí a bizottság a tárcza
budgetjének részletes tárgyalását.

A központi kiadásoknál Kautz
előadó felemlíti, hogy a kiadások aszámtisztes
számának csökkenése, s a jutalmak és segélyek
kisebb előirányzata folytán apadtak. — Wahr-
mann kérdi, igaz-e a hír, hogy e központban
rendszeresen alkalmazva van egy építészeti fel-
ügyelő? — Trefort miniszter jelenti, hogy ré-
gebben minden apróbb épület javítás a közle-
kedési miniszterium által történvén, sok káros
késelem állott be, minek folytán a minisz-
tertanács határozatából, az alapítványi bevéte-
lekből fizetve, egy építészeti felügyelő alkalm-
maztatott. De ez állás provisorius, nincs rend-
szeresítve, s főleg az alapítványoknak igen jó
szolgálatot tesz.

Wahrmann és Pulszky az esetben,
ha az építés nem kizárólag alapítványi javakra
ügyel, bemutatandónak tartja a vele kötött szer-
ződést. Trefort miniszternek nem levén ez
ellen kifogása, a szerződés be fog mutattni.

Lukács a költségvetésbe felveendőnek
tartja az alapítványi javak költségvetését, azon
fenntartással, hogy ez felekezeti jellegűeknek
nem praesudicál. — Trefort miniszter kéri,
hogy mellőztessék jelenleg e kérdés, mely ugyis
nemokára a ház elé kerül. — A bizottság mel-
lízi a kérdést.

Helfy az osztály-tanácsosok számát ket-
tővel kevesbitendőnek véli. — Trefort mi-
niszter és Kautz előadó a teendőket folytonos
szaporodása folytán ezt lehetetlennek vélik. —
A bizottság Helfy indítványát nem tartja el-
fogadhatónak.

Simonyi E. nem adja meg a személyi
s dologi kiadások közt a miniszter által kért
virement-et. — Trefort miniszter ily csekély
budgetnél elkerülhetetlenül szükségesnek tartja
ezt. — Horváth L. és Móritz megadják.
Helfy ellenzi a virement-et.

Csengery a különemű doigok közt
adandó virement-ek nem barátja, s kimondat-
ni kíváná, hogy az ily nemű kiadások közt
kerültessek. Többen hasonló értelemben nyilat-
koztak. Trefort miniszter belenyugszik, hogy
csak a személyi és dologi kiadások közt külön-

külön adassék virement. — Az elnök ily érte-
lemben mondja ki a határozatot.

A tanulmányi ügyek igazgató-
sának a szükséglete vita nélkül megszavaztatott.

A budapesti egyetemnél Zsedé-
nyi megjegyzi, hogy a homeopathiai tanszék-
nek egy hallgatója sincs. — Helfy nem el-
lenzi a felsőbb oktatás emelését, csak hogy ne
történjek az a népnevelés rovására. — Trefort
miniszter válaszolja, hogy nem fejlesztetik egyik
a másiknak rovására, hanem párhuzamosan. —
Csengery helytelennek tartja ez irányt, mely
a felsőbb oktatás megrövidítésével akarja a leg-
elemibb ismereteket terjesztetni. — Az előirány-
zat, valamint a budapesti közép-tanodai
tanárképződe szükséglete megszavaztatik.

A kolozsvári egyetemnél Hege-
dus figyelemzteti a miniszter a román iroda-
lom tanárának magyar-ellenes magatartására.
— Wahrmann és Zsedényi a dologi kiadá-
sok 1000 frt. többletét ellen tesznek kifogást.
— A bizottság megszavazza az előirányzatot.

A kolozsvári tanítóképződe-
nél Wahrmann az ösztöndíjazások eredménye
iránt intéz a miniszterhez kérdést — Trefort
miniszter és Mészáros m. tanácsos felvilágo-
sításai után az előirányzat megszavaztatik.

A műegyetemnél Trefort minisz-
ter kiemeli, hogy a reálandók újja szervezé-
sének eredménye sikeresebbé teendi ez intézet-
ben a tanítást. Kautz előadó a házber nagy-
sága ellen szólal fel. A bizottság némi vita
után függőben hagyja a dologi kiadásokat a
házberlet meghosszabbítása iránti szerződés elő-
terjesztéséig.

A rajztanárképződe- és mintarajz-
tanodánál Wahrmann kérdésre Trefort
miniszter előadja, hogy az eddig rosz helyisé-
gekért fizetett bér fejében az alapítványi tőkétől
emelt új épületben czélserűen leend az inté-
zetelhelyezve. — Pulszky kéri, igaz-e, hogy
a fűvészkerben is egy üvegfestészeti atelier-
szándékoznak emelni? — Trefort miniszter vá-
laszolja, hogy ez tervezett, de az építkezés
nem fog az államköltségén történni. A házber
tárgyában jelentést terjesztend a bizottság elé,
mely egyébiránt a szükségletet megszavazza.

A n.-szabeni jogakademia szükséglete
vita nélkül megszavaztatván, az ülés véget ért.

— A váltó-törvény életbeléptetése és

a váltó eljárás szabályozása tárgyában az igaz-
ságügyminiszteriumban tartott tanácskozmány

döntöm a kérdést — s például a foglalkozások-
ra nézve tökéletesen biztos adatok állanak ren-
delkezésünkre.

Némelyek azt hiszik, hogy a Kovács-
mesterség feltalálója Tubalkain. Nevetséges!
Bizton állíthatom, hogy e mesterség magyar
találmány, mert, ime, névtáramban 170 Ko-
vács-ot, Kovács-ot és Kovács-ot találók,
Schmidt-ek, Schmidt-ek és Schmidt-ek pedig
csak 45-öt, a mi (a tudomány adatait combi-
nálni kellvén) arra is érdekes fényt derít, hogy
országunkban hajdan nem az az arány volt a
magyarok és németek közt, a minőt fenebb ki-
mutatánk, mert hisz a magyar Kovács-ok
majdnem 4 annyan vannak, mint a német
Schmidt-ek.

A többi foglalkozási nemre a név-statis-
tika számainak összevetéséből következtetve:
az egyes mesterségek ily sorban fejlődtek ki:

Legelől áll, mint mondtuk, a Kovács-
mesterség 215 névvel; jönnek azután a Sza-
bók (130; Schneider csak 16); a halászat is
kedves foglalkozás lehetett, mert Halász-
fé, Halasi-t, Fischer-t összesen 61-et olvasok;
Varga, Vargha és Wargha van 47; Ke-
rekes, Kerékgyártó és Wagner 36;
Takács 28. Hogy szellemileg sem állunk
nagyra hátra, látszik abból, hogy a bírő-mester-
séget 26 Biró és Birró s 21 Richter üzi
a művészeteket pedig 33 Hegedűs és 15
Sipos képviseli. Juhász-unk van 22, Szűcs-
ünk 20, Takács-unk 18, Lakatos-unk 16.
A kereskedés is jó korán elterjedt köztünk,
mert van Kalmár-unk 10. A puskaipar sem
Schwartz Berthold találta föl, hanem valami
hozzánk bevándorolt s itt megtelepedett német,
kinek családja most három tagot számál, egy
férfit és két nőt, a név-mutató Pulverma-
cher-eknek nevezi őket. A cserép ipart képviseli
6 Fazekas, a fa-ipart (a már említett
Kerekeseken kívül) 2 Asztalos, 6 Kádár, 8,
Bodnár stb.

A „KELET” TÁRCZÁJA.

A név-statisztika,

vagy Magyarország, a tudomány szem-
pontjából tekintve.(Ajánlva a stitistikusoknak, de a laikusok is
elolvashatják).

Egy áltam egész vadonut-újan fölfe-
dezt tudományról akarok szólni, uraim. A
közoktatási miniszereln már folyamodtam is
kizárólagos szadalomért.

Mióta Cetelet a morál-statisztika segélyé-
vel a nemzete erkölcesit, szokásait és szellemi
fejlettségét kezdte tanulmányozni s pontról-pontra
megmondta, így Brüsszelben a következő év-
ben, hány emlr fogja az apját orozva meggyil-
kolni, a statisztika még sokkal nevezetesebb tudomá-
nyává lett, mint volt akkor, mikor még
csak a birkák és lúdakat számlálgatták meg
a tudósok. A idák megszámlálásával néha fel-
sültek ugyan, például egy-egy szombat napon,
a mikor minde izraelita család köztudomásu-
lag libapocserét eszik s így jelentékenyen meg-
apad az ország liba-állománya, de az em-
berekre nézve ilyen tévedés elő nem fordulhat,
míután ezeknek nincsenek bizálós gazdái, a
kik fölpeccsenyzzék s így belekontárkodjanak
— a számadat megrogálásával — a tudomány
tétéleibe.

Buckle, nagy angol tudós, még nagyobb
tökélyre emelt e tudományt s ő már az egész
emberiség történelmét föl tudta a statisztikai
számadatok alapján építeni. Angliában minden
utca-gyerek jntosan meg tudja előre monda-
ni, hány emb ugrik jóvendőben a Thamesbe,
hány szökik a Monument-ről, hány az 1-ső,
a 2-dik, a 3., sat. emeletről, hányan akaszt-
ják föl maguit s így tovább.

megállapodásai a főbb vonásokban a következők: Alapul elfogadott a polg. perrendtartás egy azonban, hogy a peres eljárásra csak a változások súlypontja; a végrehajtási eljárásban csak ott tétetett változás, hol a perrendtartás ellenmondásokat vagy teljesen tarthatatlan intézkedéseket tartalmazott. Azonban tagadhatatlan, hogy itt is fontos, nem az eljárás egyöntetűségét veszélyeztető, de annak gyorsítását, egyszerűsítését célzó változások történtek. A minden törvényes kellékekkel ellátott váltó alapján a bíróság fizetési meghagyást bocsát ki, mely ellen az alperes kifogásokkal élhet. A fizetési meghagyás alapján azonban biztosítási végrehajtás kérhető. A kifogások folytán rendes jegyzőkönyvi eljárás mellett tárgyalatik a per. A bizonyítékok ugyanazok, mint a közönséges eljárásban; azonban a tanúk csak akkor hallgathatók ki, ha az azokra hivatkozó fél őket 15-öd napra előállíthatja. A főskü csak az ellenfél beleegyezése mellett alkalmazható, kivéve, midőn valamely okirat valódisága bizonyíttatik, mely esetben az eskü a perrendtartási szabályai szerint használható. A jegyzőkönyvi tárgyalás 48 óra alatt befejezendő. A bíróság ítélet által dönt.

Perorvoslatok: a semmisségi panasz, a fellebbezés, a perújítás és az igazolás. Minden végzés ellen fellebbezésnek van helye — kivéve, hol azt az eljárási szabályzat kizárja. A semmisségi panasznak esetei taxative vannak felsorolva. A fellebbezés a semmisségi panaszszal összekapcsolva használható s mindkettő felett a kir. tábla, illetve a H. ítélőszék dönt. Két egybehangzó határozat ellen fellebbvitelnek nincs helye. Közönséges végzések ellen ugyan meg van engedve a fellebbezés, de ez csak a véghatározat ellen megengedett fellebbezéssel kapcsolatosan használható. A végrehajtási eljárásban a szabályszerűen megengedett fellebbvitel a semmisségi panasz, mely felett a semmitőszék dönt. Fellebbezésnek azonban van helye az igény- és elsőbbségi pereket eldöntő, a vételárfelelősségi végzések, a végrehajtást korlátozó vagy megszüntető végzések ellen, végre azon végzések ellen, melyekkel a bíróság a váltóhitelezőnek megtartási jogából eredő árverések iránt rendelkezik. Igazolásnak helye van véten mulasztás miatt; perújítást kérelmezhet azon fél, ki az anyaperben valamely bizonyítékot nem használhatott. Az igazolás határideje 3 nap, a perújítás 3 év.

Az igény- és elsőbbségi perek szabályozásánál szerepelt azon törekvés: azon pereket, melyek egy és ugyanazon tárgyra vonatkoznak, egy ítélet által megoldani, úgy hogy egy tárgy iránti igény, ha több felülfoglalható van, mindig közösen viendő. Az igény-perek bírása a sommás bír., az elsőbbségi pereké az árverést fogantató bíróság. Ha egy köztörvényi utón és egy váltóeljárású uton elrendelt végrehajtás találkozik, a további eljárás a váltó eljárás szabályai szerint történik.

A váltóperek előadása ezentel nyilvános lesz, úgy az első, mint a felsőbb bíróságoknál, a perek azonban, nehogy az eljárás gyorsasága apasztassék, csak a felsőbb bíróságoknál lesznek kifüggesztve.

Azon váltóperek, melyek az új szabályrendelet életbeléptetése előtt tétettek folyamatba, a régi szabályok szerint folytatódnak. Azon végrehajtások pedig, melyekben a foglalkozás az új eljárás életbeléptetése után történt, mindenben az új szabályzat szerint intézendők el.

A háború.

A helyzet.

Németország tehát kimondotta a döntő szót. Visszautasította a fegyverszünetet —

Hogy Darwinnak a maga általakulási elméletével igaz van, kitetszik abból, hogy a növény és állat-ország, a melyekből mi, emberek, fejlődés útján állunk elő, igen szépen van névtárunkban képviselve.

Van Virág, Virágh 28, Rózsa 15 és csipőse Torma 6; 4 ártatlan Báránya 73 Farkas és 2 Róka leleskedik, az időt jelzi 12 Holló meg Hollóság; Szarka van 7, Veréb és Varjú 5, Csirka 1, Madár és Sas 4—4, Sáska 2, Kakas 1.*

Hogy eleink természet névze általában nagyok voltak, látszik abból, hogy Nagy-unk 230 van, (József 24, Károly 21, Sándor 20) Kis- és Kise-unk pedig csak 93. Wirschow-nak is érdekes adatokkal szolgálhatok a szöke és barna-fajok körüli tanulmányaihoz, mert meg Fehér-unk és Weiss-unk csak 72-ünk van, addig Feketének és Schwartz-unk 88, nemkülönben Szőke-unk 6, Barna-unk pedig 7 és így nyilván a barna fajhoz tartozunk; egy harmadik faj pedig a zöldek-faja, mely ma már kiveszett, egykor szintén előfordulhatott nálunk, miután van 3 Zöld-unk; a rótek családjára ellenben elég terjedt, mert Veres, Vörös és Roth van 57. Hajuk eredetileg göndör lehetett, mert van Fodor-unk 25.

Hogy a bort jobban szeretjük, mint a vizet, kitűnik abból, hogy van Boros-unk 17, Vizi-unk, Vízosi-unk pedig csak 9, Ivó van

*) A kolozsvári együtt 2.

Szedő.

mint Orosz- és Olaszország. Egy bécsi sürgöny jelenti azt is, hogy Anglia kijelentette volna, miszerint bizonyíték erejű okiratokat fog nyilvánosságra hozni, melyek az orosz-olasz megállapodások létezését bizonyítják. E szerint Oroszország az oszmán birodalommal viselődni háboru esetére biztosítja van Németország jóakarata semlegességéről és Olaszországnak esetleg aktív szövetségéről. Így vannak megoszolva a pillanatban a nagy hatalmak egyfelől Orosz és Olaszország; másfelől Anglia, Franciaország és monarchiák. Ily constellation között — kivált ha tekintjük, hogy az utóbb említett három hatalom között eddigleg legalább és tudunkkal semmi szorosabb szövetség vagy közös cselekvési kapocs nincs — Oroszországnak mondhatni szabad keze van a keleten.

„Hogy Oroszország elhatározta a háborút Törökország ellen, az iránt már többé kétkedni nem lehet” — írja a „Köln. Ztg.” Ezért utasította vissza a fegyverszünetet, melyet a porta ajánlott.

A jelek.

Az orosz-török háboru bekövetkezése mellett ismét számos jel tanuskodik. Az orosz császár újabb levele királyunkhoz egyik kétségtelen tünete a helyzet komoly voltának. De az orosz hadikészülődések is bizonyossá teszik az actiót. Az orosz kormány, mint említettük, szerződött a román vasutakkal a csapatszállítás ügyében. Naponként 23.000 embert fog a Dunához szállíttatni úgy, hogy ottan két hét alatt legalább 250.000 ember lesz összpontosítva. Kiewi hírek szerint ott a mozgósítás előmunkálatait roppant hűvel végezik; a kiewi katonai kórház orvosait és gyógyszerészeit a hadsereghez osztották be, s a hórházat polgári orvosok kezelésére bízták. Az ottani hadtest legfőbb parancsnoka Mihály nagyherceg lesz.

A görög király Livádiában.

Az a hír is figyelmet érdemel, hogy György görög király meghívást kapott Livádiába menni, s e meghívásnak természetesen eleget is teend. Hogy Oroszország ez államt szintén be akarja vonni az actióba, az kétségtelen.

A szerbek offensívája.

Határozottan harcias jelenség az is, hogy a szerbek épen most újra megragadják az offensívát; 17-ről 18-ról az Ibar és a Timok mentéről véres harcokat jelentenek. Tegnapelőt Javornál reggeltől estig folyt a komoly csata; délen a törökök visszaverték a szerbek balszárnyát s Stenikei és Ravna-Gorát megszállták.

Később azonban a szerbek visszafoglalták a helyeket s megtartották eddigi állásaikat: a szerbek 3 dandárt, a törökök 21 táborni küldöttek a csatamezőre; a veszteség mindkét rész jelentékeny volt. Ugyanakkor két szerb dandár Zajcsár ellen is támadást intézett s tegnap délig állítólag Kraljivitzig nyomult előre; a törökök Veliki-Izovnál összpontosulnak, a szerbek pedig reménylik, hogy Zajcsárt legközelebb visszafoglalják. A Morava völgyéből is jelentenek harcokat, szóval a szerb sereg mint az orosz főhadak egyelőre az actió megkezdésére. Különben Szerbia és Montenegro már előbb visszautasították a török fegyverszüneti ajánlatot s a szerb hadügyminiszter folyton igen jelentékeny erősbítést küld Csernajeftnek, hogy az offensiva megragadására késsé tegye őt. A roppant számban érkező orosz önkénteseken kívül — naponként 4—500-an jönnek — a hadügyminiszter ismét 4 gyalog-

köztűk 3, Keller és Kellner 18. Erős, harcias voltunkat bizonyítja az a 7 Erős, 13 Kemény, 23 Huszár, Kardos, 1 Vitéz, a kikkel szemben csak 2 Gyenge áll.

A tudományokért nem nagyon törhetük magunkat, mert Könyves-ünk csak egy van, Értelmes-ünk is csak 2 s ezek közül is az egyik lány. De annál vallásosabbak voltak hajdan, mutatja az, hogy Szent compositum nevét 75-öt találkozik, Kereszties összetélt pedig 26-ot.

Nemzeti jellemünk inkább vig volt, mint komoly. Van Vig-ünk 2, Bus-unk egy sincs, csak egy Busfy, a ki e szerint, fiu létere, nem házas és így magva is szakadhat. Aggasztó symptomaként szerepel azonban 3 Keserű, 1 Kajtár és 1 Kaján. De ez is jobbra fordulhat, mert hisz, 53 Hoffmann reménykedik közöttünk, s csak 1 van ki nevével Oót kiált.

Bizonyos, továbbá, hogy Risztich, a szerb min. elnök, tőlünk származott; családjá, a névtár szerint, 6 tagból áll. Ristori, a világhírű tragika színész is tőlünk vándorolt ki, de ő csak 1 Ristori-t hagyott nálunk. Érdekes tudni azt is, hogy 2 Zsák keresi hiában a foltját s szép ajkák számára 1 Csók kínálkozik.

De elég legyen ennyi, mutatványul, új tudományból. Igérem azonban, hogy nevezetesebb fölfedezéseimet közleni fogom a t. községgeggel.

dandárt, 4 század lovasságot s 3 úteget küldött a Moravához.

Novoselov tábornok, már megkezdé az actiót, de egyelőre kevés sikerrel, pedig szintén igen jelentékeny haderővel rendelkezik. A tábornok Ó-Szerbia ellen akar nyomulni, s főleg Mitroviczt, mely mint vasúti állomás fontos fenyegeti. A „Pol. Corr.” azt is jelenti, hogy a szerb kormány a román és görög cabinettekkel alkudozik, s hogy a tárgyalások ma sokkal több kilátást nyújtanak a sikerre, mint néhány hónappal ezelőtt.

A román hadikészülődés.

A román hadikészülődésekről Jassyból érdekes közleményt hoz a „Pol. Corr.” A városnak harciaszias kintése van. 13.000 katona van benne és a vidéken összpontosítva; a csapatok létszáma egészen hadilábra van emelve, s nemcsak a serezhadakat, hanem a tartalékszászolgálatokat is kiegészítik. A hadügyminiszter felhívta a szolgálaton kívüli tiszteket, hogy szolgálatba lépésük iránt mielőbb jelentkezzenek. De azt hiszik, hogy e sereg nem sokáig marad Moldvában, hanem Kis-Oláhországba fog küldetni. Minden azt sejteti, hogy a csapatok az egész télen fegyverben maradnak. A katonák téli ruhát kapnak s a kormány igen nagy mérvű szerződéseket kötött téli ruha szállítás ügyében. Jelentékeny mennyiségben veszik az élelmi szert is. A tartalékosok nem szívesen jönnek zászló alá; nagy részüket erőszakosan kell befogni. Az orosz önkéntesek még naponként tömegesen vonulnak át Jassy városán Szerbia felé.

Az angol hadi készülődés.

Másrészt az angol kormány hadi készülődései is roppant arányokat öltenek. Hir szerint Anglia kijelentette, hogy semmi áron sem fogja megengedi, hogy valamely idegen állam megszállja a török birodalom egy részét. Másfelől azt jelentik, hogy Anglia megvásárolta a török páncélos hajókat. Disraeli össze akarja hívni a parlamentet, s az angol hajórajt a Dardanellákba készülni küldeni. Kétségtelennek is látszik, hogy az angol kormány az orosz hódítási tervek valószínűségét összehasonlítva nézni nem fogja.

A montenegróiak veresége.

A montenegróiak mult szombati vereségéről érdekes részleteket jelentenek. Dervis pasa Mali-Ivorból 3 1/2 zászlóalj gyalogságot, 500 czeibeket, s egy fél úteget küldött Novoselo montenegrói helység ellen. A törökök négy és fél órai véres harc után elfoglalták a helységet, s a körülette levő erődítményeket. A helység 200 háza leégett; a montenegróiak megfutottak és 400 halottat, s ugyanannyi sebesültet hagytak a csatatéren.

Oroszország hadikészületei

Fiuméből azon meglepő hírt veszi a „P. N.”, hogy Oroszország számára az ottani hírneves telephelyen gyártották a torpedókat. Már a nyár óta számos orosz tiszt időzött ott a torpedók átvétele s az azokkal történő bántásmódban való begyakorlás végett, s ez orosz tisztek — kettő kivételével, kik még ott maradtak — most Kronstadtban rendeltettek.

Táviratok.

Páris, oct. 19. A „Corr. Havas” reméli, hogy Angol és Oroszországok közt bizonyos a negyezményfoglaltesülési; az állítólagos szövetségzére vonatkozó birkeket teljesen téveseknek állítja; Franciaország nem engedi magát elterelni a bel-

Quetelet és Buckle pedig megbocsássanak, hogy hírnevöket így háttérbe szorítottam. Nem tehetek róla. Az igazság mindenek előtt!

Különben béke velünk.

Fenyő András.*)

A mesterséges jégkészítés.

(A kolozsvári orvos-természettudományi társulat 1876. oct. 7-én tartott természettudományi estélye.)

(Folytatás.)

Az alatt, míg a víz a kryophorban megfagy, egy másik készülékét fogok bemutatni, a Carré-féle újabb szerkezetű jéggépet, melynél a víz gyors megfagyásztására szükséges feltételek mind egyesítve vannak. Ezen gép áll egy hathatós légszivattyúból, mely keskeny réz-cső által össze van kötve egy jókora mennyiségű angol kénsvat tartalmazó terjedelmes ölm-

*) E cikket a következő sorok kíséretében vettem: „T. Szerk. Ur! Mióta fellesem együgyű cikkét ki tetszett adni, nem bírok vele. Egész számalommal tekint rá, hogy ő már az újságba is dolgozik s én... csak a rőföt forgatom. Kérem hát a szerkesztő urat, nyújtson nekem segítséget, hogy a kalapot ismét fejemre tehessem s adja ki cikketemet. A ki vagyok sat. F. A.”

Részünkről örömmel adunk most is, jövőre is helyet e cikkeknek s reméljük, a házi béke fenállhat, ha mind a nőt, mind a férjet munkatársaink közé sorozhatjuk.

Szerk.

szervezés munkájától; csatlakozni fog minden lépéshez, mely közös békés actióra vezethet.

London, oct. 19. A sensationalis hírek, melyek szerint Napier hadsereggel Egyiptomba fog küldetni, és melyek Konstantinápoly védelmére vonatkozó brit tervekről szólnak; egyáltalán nem hitelesek; azon sensationalis hír, hogy Angolország meg akarja venni a török páncélhajókat: combinationnak tekintendő. Tény csak az, mit „Reuter” jelenti hogy t. i. az Indiába küldött sereg utasított, hogy egyelőre maradjon Gibraltár és Malatában.

London, oct. 19. A „Times” jelenti: Oroszország a hatheti fegyverszünetre vonatkozó brit javaslatokat ultimatumnak állította fel a portánál. A „Times” úgy biszi, hogy Törökország pusztá veszélyeztetése nem alkalmas Angolország elővigyázati intézkedéseinek siettetésére; a parlament és az ország nem akarnak háborút viselni a törökök támogatására; bünső balgaság volna ezért vért és pénzt pazarolni.

Szent-Pétervárr, oct. 19. Lord Loftus legközelebb Livádiába utazik; ezt itt az angol-orosz egyetértés lehetőségének tüneteül tekintik.

Berlin, oct. 19. A „Nordd. Allg. Ztg.”-nak jelenti Szt.-Pétervárból: A nagy herceg ez trónörökös közelebb Livádiából, Bécsbe, Berlinbe és Londonba megy, hogy az illető udvarok és cabineteknél személyesen kieszakozzja a hatalmak egyetértő cselekvését a keleti kérdés békés megoldása érdekében.

Sándor császár változatlanul ragaszkodik azon elhatározáshoz, hogy e kérdésben nem fog isolálva eljárni és szövetségeit nem adja fel.

Konstantinápoly, oct. 19. Ignatieff tábornok holnap ünnepélyes kihallgatáson átadja új megbízó levelét a szultánnak: azt hiszik, hogy a hatalmak nemsokára ismét megkezdik a békealkudozásokat a brit javaslatok alapján.

Bécs, oct. 19. Andrassy lemondásának irányzatos hírérdő körökben nevéstéségenek mondják. Olaszország eddig még nem felelt a török fegyverszüneti ajánlatokra; tagadó választól tartanak. A 4 heti fegyverszünet megkötésének lehetősége még most sincs kizárva. — O felsegést most nem várják ide. Az alkotmánypárti clubok közösen meg fogják állapítani az interpellatiót, mely a keleti kérdésről a birodalmi tanácsban a kormányhoz intéztetni fog.

Widdin, oct. 19. Ide érkezett jelentések szerint Hassan pasa tegnap Zajcsárnál győzelmet aratott a szerb sereg felett.

Belgrád, oct. 19. Tegnap a Drinánál és a Timoknál megkezdődtek a harcok. Zajcsárnál a szerb hadsereg hírszerint előnyöket vívott ki, viszont a törökök Deligrádon alul visszautasították a szerbek tűzérsegi támadását.

Galaczi levél.

(Saját Levelezőnkől.)

Galacz, oct. 19. 1876.

A „Telegraphum” szerint a fegyverszünet tartamára Bulgária a román, Herzegovina és Bosznia az olasz hadsereg által angol propositió folytán megszállatik. A költségeket a hatalmak közösen viselik.

October 4—16-áról egy hadügyminiszteri rendelet folyó hó 8—20-áig 33000 katona behívását (az I-ső osztályból elrendelte), így tehát minden területre 1000 millió esik.

hengerrel; az utóbbi pedig közlekedésben áll egy alól kiszélesedő üvegpalackzal, melybe néhány centiméternyi magasan vizet öntök.

Ha a légszivattyút működésbe hozatom, nemsokára a víz tömegesen párologni (forrni) kezd, mint ha tűz fölött léteznék. A légszivattyú segítségével gyorsan eltávolíttatik a levegő és a gőz a palackokból, úgy hogy a víz forrása aránylag alacsony mérsékletnél (itt körülbelül 10 C°-nál) lehetségesé válik. Folytatva a szivattyúzást, a víz is folytonosan forr és hűl, és most 8 percz múlva, szemünk láttára megfagy. Itt a merevedési folyamatot a kénsvat tetemesen segíti elő, mivel ez a vizgőzel egyesül és azt melegfejlődés között cseppfolyósítja, úgy hogy az által a vízpárák gyorsabban eltávolíttatnak, mint azt a légszivattyú magában tehetné. Itt a légszivattyúval végzett munka által a víz melege átszállíttatott a kénsvat, melynek jelentékeny felmelegedését az ölm henger megérintésénél határozottan tapasztalni lehet.

Hogy a folyadék elpárolgása okozta lehűlés minél nagyobb legyen, olyan folyadékokat kell választani, melyeknek részekei között csekélyebb a vonzás, más szóval, a melyek illékonyak. Habár elméletileg véve kellő magas hőmérséklet minden testet gőzzé átalakítani, mégis e tekintetben nagy különbséget tapasztalunk a különböző anyagoknál míg p. o. az ezüst csak a villanyos szénfényben, tehát a leghévesebb lángban, melyet előállítani lehet, gőzölög el, addig az illékonyak kö-

Egy Athenből érkező okt. 14-iki sürgöny szerint ott meetingek tartanak, hol a hadsereg felfegyverzésére aláírók történnék. A Parmas nevű irodalmi társaság egész tartalék összegét e célra ajánlotta fel. Hasonlóképp a Stylii törvényhatóság 2000 francot adott. A Pirei-i törvényhatóság gyűst tartott s a nemzet testőrség saját költségére leendő felszerelésére ajánlkozott.

Egy okt. 14-iki péteri távirat szerint a Chirur. Académia növénykei a curans hallgatását már nem folytatják, hogy elsők meheszenek a hadsereghez (de olyikbez? arról szó nincs)

Vadnugnál Galacz mellett már 1300 embernél több van concenálva — a milicz és tartalék naponta vonul b a sorozás folyton tart. Az előkészületek igen komoly fordulatokat mutatnak.

A francia munkás és munkásnők országos congressusa.

Páris, oct. 16-án

A francia munkás országos congressusa befejezte üléseit, miután a program egyes pontjait törvönl helyről meghányták s vetették volna. Az a száttalan beszéd, mely a tiznapai ülésezések alatt jobbra föllovasztott, a munkások társadalmi állásának javítására nézve azokat az elptatott ferdeiránytanokat s elveket feszegette, melyeket a socialisták évek óta mindenlé hirdetnek. Dícsőretet érdemelnek egyébirát a congressus tagjai azon csendes és higgag magaviseletért, melyet az összejövetelnek s tárgyalások alkalmával tanusítottak, aféle büntetek, demonstratiók, melyek az eddigi hasonmú összejöveteleket jellemezték, nem fordult elő; alig lehetett volna hinni, hogy azok emberek, tanácskoznak itt, kikhez ha talán éppen egyenlőleg nem is, de az elvrokonásnál fogva a commune s más forradalmuk véázító emlékei vannak köte.

A tanácskozáskorban nemsokára férfiak, de nők is vettek tényleges rész; annyival inkább, mert a nőmunkások sorsai szönyegre került, sőt egyiket közülük Mrs. André-t a congressus titkárának választák meg.

Mindjárt eleintén elhatározták, hogy politikával nem fognak foglalkozni s ha ennek dacára valaki beszédköten e terre tévedt, mindjárt rendreutasították.

A bureaut az elnöklet minden ülésben újból választották, az lnöki széken foglaltak helyet Chabert s Prost is, e hírhedt socialisták.

Ha véleményünket karjuk arra nézve kimondani, mi a congressuson tárgyaltak, egyszerűen kijelenthetjük, hogy mind az kevés gyakorlati értékkel bír, bbára ideális eszméknek hódolnak e sorsuk elégségtelen emberek, melyek a létező viszonyok keretében semmikép nem illenek s azért nem is változthatók.

Az, a mit e tekintetben elmondottak, nem igen érdemes arra hgy velesokat foglalkozunk, kinek fog példát észébe jutni a proletárius osztály azon badi kívánságát komolyan czáfolgatni, melynél fogva magukat direct kívánják a parlamenten képviseltetni. Azt mondják, többi között Franciaországban van hat millió munkás, tehát a legnagyobb társadalmi osztály s mégis az egyedüli, mely a parlamentben nincs képselve; elhiszik, hogy vannak ott barátai, jóakaró viszonyait az azonban ezek, mégsem ismerikbik úgy, mint maguk s azért a szükséges vaslatokat a maguk érdekében leghelyesebber munkás képviselők

zül némelyek igen alacsony mérsékletnél forruak, mint ezt a következő tábla mutatja:

a víz forr	110 C°-nál	víz fagypontja fölött,
az aether	35 "	" "
folyós ammoniak	33 "	" "
folyós szénsav	78 "	" "

A testek ezen eltérő sajátságaiból következtetjük, hogy a tömegvonzás annál kisebb, minél alantabb hőfoknál rr valamely test. Az itt megnevezett anyagok között a folyós szénsav az, mely legkönnyebben elpárolog, és melynek elpárolgásánál legnagyobb lehűlés történik. A folyós szénsav ezen sajátságánál fogva csak nagy nyomás kibíró edényekben lehet eltartani. És ez egyik az annak, hogy a folyós szénsav a jég-gépeknél nem alkalmazható. De más részt nem is szükséges a vízfagyasztására olyan nagy lehűlés, milyent az elpárolgó folyós szénsav idéz. Elég e célra a folyós ammoniak vgy az aether elpárolgásával járó mérséklet-csekkenés. A régi Carré-féle jég-gépeknél folyós ammoniak használattott a víz fagyasztására Ujabb időben aetheres jég-gépeket használnak, melynek az utolsó bécsi világtárlaton csak kiállítva. Befejezésül egy ilyen gép vilatos rajzát akarom még bemutatni és a gép működését röviden leírni. (Következik a rajzbemutatása és a gép működésének leírása, a rt itt a rajz hiánya miatt nem közölhetünk).

(Folyt. 17.)

terjesztések elő. Ők kívánságukat az egyenlőség elvé fektetik, nem sejtve, hogy a különös föltételekkel éppen az ellenkezőt kívánják elérni. Föltéve, ha a munkások kivételnek, így ők 10—15 saját emberükkel képviseltethetik magukat a parlamentben, kérdem, nemkövetnék-e őket a tekintetben papok, parasztorvosok, tudósok stb. stb. mindegyik osztály ugyan azt követelve a maga számára, t. i. direc képviseletet a parlamentben s ha a kívánság azonoságánál fogva ezeknek is meg kellene adni a jogot, mit föltételelesen megadtunk a munkásztálynak, kész volna egy kasztrendszer, melyméltn oda volna állítható a régi egyetemi kasztrendszer mellé, de az egyenlőség elvének keretében vajmi kevésbé illenék. Iggyébirat az ut niucs elzárva amunkásokelől, hogy helyt foglalhatnának a képviselők táborában, ha Angolországban tudtak megválasztani két keletben ilyen embereket, miért nem igyekezne a francia munkások is céljukat így uton érni, vannak itt mindenféle az országban y városok, hol a lakosság tulnyomó részét a plebiarius munkásosztály képezi; a választás alalmával szövetkezzenek egy saját jelöljük külső s igyekezzenek a választók többségét a maguk részére megnyerni, így uton aztán elégtetik céljukat, t. i. a proletarius osztály direc képviseletét a parlamentben.

Az a nőmunkások helyzetét illeti, e tárgyra tve több érdekelt, néha talán nevetésségek dobhat is hoztak szövegére. Citoyen Gontier (lonsieur és Madame helyett citoyen és citoyenne megszólításokat használtak a nagyfordaló egyik decretumához képest, mely elrendelte hogy urak nem léteznek többé) még a lekosabban szólott a tárgyról. Ő ki-vánja, hogy a nő azon a téren maradjon, melyet nekia természet kijelölt, t. i. a családi körben, t. ebből kilép — mondja — úgy nyomban negbuszolja magát a megsértett természet, snő gyege testalkattal bír, mely nekik például 12 órányi munkának meg nem felel s anélkül, hogy a nőket egyáltalában nem díjják kellőleg, testileg is elsatnyulnak, gyermekei ápolására semmi gondot nem fordíthatnak mi talán főoka annak, hogy a mostani nemzedék testileg mindinkább elkorcsosodik s nyomorultabb lesz. Vannak egyébiránt — folytatja — oly kereset-források, melyeket a család nyagi helyzetének javítására üzhet, a nélkül, hogy kénytelen lenne családi köteleességeit elhanyagolni s téren kívánja, hogy a nők támogatásban részesüljenek. Citoyenne Chonart (egy csinos varrónő folyékony s tisz előadással meg tirol kalappal) ismerteti varrónők sorsát, részletesen fejtegeti helyi szimulit, reklit, alsó szoknyát asszonytárgat stb. stb. tudnak ők szapora kezesbőkel oly izléstelen s szépen comme il faut apokent összetűzni, ferezni, meg varni s az a gonosz munkaadó, ki a vevők zsebeit a munkájukkal oly alaposan érti megdézsalni, milyen keveset fizet nekik; követhetik statisztikai kimutatás, mely a karzaton, bl kíváncsi, mindent látni, szerető elegáns hölgyek foglaltak helyet, nagy sensatió idözött e, általános közösszecsapással hallgatott ott discret dolgok föllepését s tudom, ha majdmegint mennek cosselit, robe negligé-t, chaise de dessout, camisolit, manchelit, caleyn-t, japon-t stb. vásárolni, majd a fejére olassák annak a gonosz dézsmáló munkaadónak a lezket, melyre a tirolkalapos polgártnő Chonart őket tanította. Utána citoyenne laoul lépet a tribunera, ennek ugyan nines tölkalapja (legalább a fején, otthon nem tudn van-e?) de vannak szikrázó szemek, zila fűrtös hajzata, meg egész megjele-nésében olyan valami, a mi önkénytelenül eszébe jatja az embernek azt a rózsálanczos papucskományt. Ha azok a szakácsok, fodrászok, ruhák készítő férfiszabók, nouveauté garçonok stb., kik ellen ő pergő scorióval sikra sklt, körmei közé kerülnek, tudom nyomuk vinnék el ezeket. Megrendült a teret haragó kitoréseitől, midőa tiltakozott a ellen, hogy a férfüembeliek turpis-kodnak a női foglalatosságok közt, létkérdésbe vő concurrentiát csinálva ezzel a gyege nemnekiket maholnap egészen kiszorítanak a csupán két illető foglalatossági térről, ha ez tovább így fog menni — mondá — kénytele-nének lenni a nők is férfi hivatásokban kon-tárkodni talán mint kovácsok, omnibus con-ductorok stb. . . . Nunc venio ad fortissimum finem . . . akarom mondani ad fortissimum finem: citoyenne Hardonin, egy sokat olvasott, tükös hölgy (pardon poigárnő) ki úgy látszik ti nagyon jól tudja; az eliquenta, kis újbánlyan, a bbeszédségben pedig Cicero-val verinyez. A citoyenne a nőemancipatio mellett perált s ünnepélyesen szót emelt a gyegebb unnek zsarnoki elnyomása ellen, a vadembek rabszolgaságát eltörölték — mondá — de nőket még folyton rabságban tartják, kell, hogy ennek is vége szakadjon s meg van győződ, hogy ez időpont is nem sokára el fog érkezni, öljöbja továbbá a férfi nemet versenyre akarész, akár képesség tekintetben s mi-után napnál is világosabban kimutatja, hogy a erősebb nem, egy mákszemnyivel

sem okosabb a női nemnél, sőt az utóbbi sok tekintetben ügyesebb, követeli azon foglalatosságokat, melyeket most elfoglaltságából s zsarnokságából csupán a férfiak gyakorolnak, a nőkre is kiterjeszteni. „Miért ne lehetnénk mi is orvosok, gyógyszereszek, hivatalnokok, ügyvédek? s különösen ez utóbbira nézve azt mondja: „es femmes sont surtout propres a exercer cette dernière profession?“. Meghisszük, kivált ha ez a femme citoyenne Hardonin, szereimén én látni azt a himügyvédet, ki a citoyenneknélképes volna a feleselésben, perorálásban, eldisputálásban versenyezni, meg is mutatta ő ezt a tisztelt congressusnak, annyira, hogy miután a bizonyítgatásnak hossza vége nem akart lenni, az elnök végre is kénytelen volt őt fölkerülni beszéde befejezésére. . . . Kedvetlenül tett ő eleget a fölszólításnak s látszott, hogy még igen sok esztannós periódus nyomta lelkét, melyektől szeretett volna a congressuson megszabadulni. . . . e elég is lesz már e fajtából, térjünk át a programm egy másik pontjára.

Báró d' Arny Sándor.
(Vége köv.)

Az erdélyi részek közegészségügyi statistikája.

(Folytatás.)

Az eddig közölt adatok szerint az erdélyi részekben egy orvosra a lakosoknak következő száma jut:

Kolozs megye (Kolozsvár és Kolozs városokkal) 2888, Brassó szék és város 3040, Segesvár szék és város 3410, Beszterce szék és város 3765, Szeben szék és város 3779, Ujgyház szék és város 4130, Maroszek (Maros-Vásárhely várossal) 4199, Medgyes szék és város 4349, Szászsebes szék és város 4809, Köhalmoszek és város 5346, Szászváros szék és város 5619, Háromszék (Bereczk, Ilyefalva, Kézdi-Vásárhely és Sepsi-Szent-György városokkal) 6114, Szerdahely szék és város 6448, Torda megye (Szászrégen várossal) 7634, Csik szék (Csik-Szereda várossal) 8252, Nagy-Sink szék és város 8656, Naszód vidék 8781, Alsó Fehér megye (Gyulafehérvár, Abrudbánya és Vizakna városokkal) 9090, Belső Szolnok megye (Szamosújvár várossal) 9879, Fogaras vidék (Fogaras várossal) 11693, Hunyad megye (Hátszeg és Vajda-Hunyad városokkal) 11812, Udvarhely-szék (Oláhfalu és Székely-Udvarhely városokkal) 14302, Doboka megye (Szék várossal) 17738, Aranyos-szék 19680, Felső Fehér megye 29038.

Egy orvosra jut mrtföld:
Segesvár szék és város 1,2 Brassó szék és város 1,5 Szászsebes szék és város 1,25 Kolozs megye (Kolozsvár és Kolozs városokkal) 1,27 Medgyes szék és város 1,31 Ujgyház szék és város 1,6 Szeben szék és város 1,75 Beszterce szék és város 1,7 Szászváros szék és város 1,8 Küküllő megye (Erzsébetváros várossal) 2,6 Köhalmos szék és város 2,69 Háromszék (Bereczk, Ilyefalva, K-Vásárhely és Sepsi-Sz-Gy. városokkal) 2,8 Alsó Fehér m. (Gyulafehérvár, Abrudbánya és Vizakna városokkal) 3,0 Nagy Sink-szék és város 3,7 Belső Szolnok megye (Szamosújvár várossal) 4,1 Torda megye (Szász-Régen várossal) 4,2 Fogaras vidék (Fogaras várossal) 4,5 Csik-szék (Csik-Szereda várossal) 6,0 Aranyos-szék 6,0 Maros-szék (Marosvásárhely várossal) 6,04 Udvarhelyszék (Oláhfalu és Székely-Udvarhely városokkal) 6,4 Hunyad megye (Hátszeg és Vajda-Hunyad) 6,5 Doboka megye (szék várossal) 7,2 Naszód vidék 8,5 Felső Fehér megye 15,7.

Hány lakosra jut egy bába?
Köhalmos szék és város 611, Szeben szék és város 706, Beszterce szék és város 732, Ujgyház szék és város 826, Nagy Sink és város 865, Medgyes szék és város 869, Segesvár szék és város 909, Brassó szék és város 954, Szászsebes szék és város 1012 Szászváros szék és város 1022, Belső Szolnok megye (Szamosújvár várossal) 1773, Maroszek (Maros-Vásárhely várossal) 1811, Szerdahely szék és város 2149, Háromszék (Bereczk, Ilyefalva, K-Vásárhely és Sepsi Sz. Gy. városokkal) 2392, Naszód vidék 2568, Aranyos szék 2811, Csik szék (Csik-Szereda várossal) 2899, Kolozs megye (Kolozsvár és Kolozs városokkal) 2978, Küküllő megye (Erzsébetváros várossal) 4125, Torda megye (Szászrégen várossal) 4241, Fogaras vidék (Fogaras várossal) 4602, Alsó Fehér megye (Gyulafehérvár, Abrudbánya és Vizakna városokkal) 5410, Doboka megye (Szék várossal) 5912, Udvarhelyszék (Oláhfalu és Székely-Udvarhely városokkal) 7151, Hunyad megye (Hátszeg és Vajda-Hunyad városokkal) 8217, Felső Fehér megye 8217.

(Vége köv.)

A „KELET“ magán-távirata.

Feladott Budapestén, okt. 21. 10 ó. 10 p.
Érkezett okt. 21. 11 ó. 15 p.

Az angol minisztertanács kijelenté, hogy a netaláni háborút a porta és Oroszország között nem tartja elég oknak, hogy Anglia fegyveresen beavatkozzék; az angol kormány cselekvési szabadságát

gát fentartja, azon esetre, ha kereskedelmi érdekei veszélyeztetnének.

A berlini félhivatalos lap azt mondja, hogy Oroszország magatartásáért Anglia felelős, de azért Oroszországot egy hatalom sem tekintheti az európai concertumból kilepettnek. A „Nord“ kijelenti, hogy az orosz-török háború nem lesz elkerülhetlen, van remény hozzá, hogy a porta elfogadja az oroszok által ajánlott hat heti fegyverszünetet.

Ignatieff megbízó levelével somatitót is viszi.

A görög kormány a hadsereget mozgósítja s ötvenmillió kölcsönkötésre kér felhatalmazást. Az orosz kormány százmillió kölcsönre francia bankokkal alkuszik.

A Morava-parton Ejub és Sahib baskák egy napi csatában Horvátovicsot megverték. Csernajeft segítségére indult, de későn érkezett, Kaonikig visszavonult.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1876. okt. 21.

A m. k. igazságügyminiszter Horváth Miklós maros-vásárhelyi kir. törvényszéki aljegyzőt ugyanoda II. osztályu jegyzővé, és Mentovich Gyula maros-vásárhelyi kir. törvényszéki írnokot ugyanazon kir. törvényszékhez aljegyzővé nevezte ki.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a nagy-váradí állami főreáltanodához Sinkovics József okleveles tanárjelöltet rendes tanárá nevezte ki.

Méltóságos laptársunk, az „Ébredés“ egyik minapi megjegyzésünkre reflectálva (persze lapunk címének elhallgatásával; fél a szájába venni, mert megalátló égetni...) a többek közt a következő szellemi argumentumokat használja: „a nyuzott adófizetők zsebéből kerülő kormánysubventóra éhező kolégánk; „mameluk-sajtó“; „ragalmak; „hazugságok“; „complet ostobaság“; „egy Simplicius egyszerű malitája“ stb. s mindezt 21 rövid soroskában. Mi azt nem kutatjuk, hogy ennek a 60—70 előfizetővel dicsekedő s 240—250 példányban ingyen szétküldött mátsás újságnak költségeit ki hordozza, hanem töredelmesen kinyilatkoztatjuk: hogy az argumentumok e döntő halmazza előtt egyszerűen mi is megvárhatunk s fegyvereinket lerakjuk. Ily nyomós érvekkel szemben ki bírna megküzdeni?!

Színházunk jövő heti műsorában ismét 3 újdonsággal találkozunk a „Bokrétá“, „Iskarióth“ és „Piros Panna“ címűekkel. Az utóbbi Odry L. népsziműve s részt vett az 1000 frankos pályázaton. A jövő heti műsor ez: hétfőn, okt. 23. „Lovoodi árva“; kedden, okt. 24. „Szép Helena“; szerdán, okt. 25. „Fokról Fokra“; csütörtökön okt. 26. „Traviata“; pénteken okt. 27. „Nőnevelde és „Bokrétá“ (először); szombaton okt. 28. „Iskarióth“ (először); vasárnap, okt. 29. „Piros Panna“ (először).

Dr. Szilasi Gergely a „M.P.“-ban tiltakozik azon vád ellen, mintha a „Lumea noua“ és „Albina“ munkatársa volna. Miután a M. Polgár e vádjait mi is közöltük, kötelességünknek tartjuk Szilasi ur cizfolatát fölemlíteni.

A helyi rom. kath. egyházközösség képviselő-testületének folyó hó 22-én d. j. e. 11 órakor közgyűlése leend. Ezt 10 1/2 órakor a választmányi gyűlés előzdi meg.

Egy modern Dugovics Titusz. A párisi „Figaro“ Marie Antoinette királyné kivégeztetésének 83-dik évfordulójára: október 16-ára a szerencsétlen francia királyné végperceiről érdekes s új adatokkal bővülködő tanulmányt közölt, mely a „M. Polgár“ tegnapelőtti számában sikerült fordításban olvasható. Mielcsas kollegáinknak: az „Ébredés“-nek is megtetszik ez czikk, fogja magát s egyik munkatársával: Vutskits M. urral szintén lefordíttatja s közlését tegnapi számában befejezi. Közbejött azonban, hogy az „Ébredés“ melcsas szerkesztőjének egy kis lezket adunk a görög historióból és mythológiából. Vutskits ur, nehogy a princípális ő méltóságánál tudásabbnak látszassék, kapja magát s a „Figaro“ említett czikkében, a temelési költségekről szóló számlát így fordítja le: „Az öz. Capet-neért sörre . . . 6 livre, a sirra és sirásokra 25 livre.“ Az a boldogtalan francia, ugyanis, „biere“-nek nevezi mind a sör, mind a kopersót s Vutskits ur, hogy mélt. princípálisát a Danaidák ellen megvédelmezhesse: a szegény Mária Antoinette-et nem koporeába fekteti, hanem lefejeztetésé után fegmitat vele 6 livre (120 franc, o. é. 60 frtny) ára s őrt. Valóban megrokkításra méltó nemesi példája a mlgs. principalis ur reputációjáért magát feláldozó hazafiságnak!

A kolozsvári zene conservatorium f. október hó 29-én, vasárnap, tartja meg idei második rendes műversenyét a városi viadgő nagytermében; miről az egyetel pártoló és működő tagjai, előleges tudomásul, tisztelettel értesítettnek. Kolozsvárt, okt. 21-én 1867. Hegyesi Vilmos, titkár.

A „kolozsvári kör“ 1876 évi október hó 29-én, azaz Vasárnap d. u. 4 órakor saját helyiségben évi rendes közgyűlést

tart, melyre a tagok tisztelettel meghívotnak. A közgyűlés tárgyai: 1. Előzői megnyitó, 2. A választmányok múltévi működéséről szóló jelentése, 3. A számadásvizsgáló bizottság jelentése; 4. A jövő évi számadások felülvizsgálására egy 3 tagu bizottság választása; 5. Tiszválasztás azaz elnök, alelnök, titkár, ház-nagy, ügyvéd s a választmányból kilépő Korbuly Bogdán, dr. Haller Károly, Szász Gerő, Sebestyén Mihály, dr. Meizner János, dr. Concha Győző helyébe 6 választmányi tagnak titkos szavazás útján való választása. A „kolozsvári kör“ igazgató választmányának 1876 október 19-én tartott üléséből. Szabó Károly, elnök.

Érdekes koldus. Puy Zsigmond hunyadmegyei szolgabíró közlelebről egy képtelenül rongyos, szurtos koldust tartóztatott le s megmozdítván, talált nála: kétfő hagyományt és egy kis málát, továbbá 1500 forintból szóló takarékpénztári könyvet a zágrábi takarékpénztár részéről, 100 db. osztrák császári aranyat, több mint 500 fr. osztrák bankót, észak-amerikai, limai, mexikói, német, angol, török, orosz, spanyol ezüst és arany pénzekből igen szép gyűjteményt, sok szent képet, török és orosz imakönyveket, sok szláv írást és egy misemondó inget. Persze, hogy muszka emissariusnak tortotta mindenki. Kisüt azonban, a rendben lévő irományokból legalább, hogy ez egy ártatlan természetű passionatus utazó. Régebben katonatiszt szolga, majd virsli-készítő volt Belgrádban; egyszer csak megmondolta magát, útlevelet vett minden európai és tengeren tuli országokra, s azóta barangol keresztül-kasul a világon. Öltözetének egyik rongyát Alexandria utcáján szedte föl, a másikat Jeruzsalem-ből ruházolja, némelyik galaczi, a más temesvári eredetű. Neve Antolovics Ferenc; olvasni-írni nem tud. Belvár-megyei születésű, vannak testvérei és leánya, a kit Marának neveznek. Őt már letartóztatták több helyett, de elbocsátották megint s vándorol tovább és koldul.

Betöréses tolvajak. Marosvásárhelyről írja levelezőnk, hogy ott e hó 19-ki és 20-ika közti éjjelen a fődobány árulás vezetője Erdélyi Lajos kereskedésébe ismeretlen tettesek betörték és onnan három ezer forint készpénzt és négyszáz forint áru állambélyegjegyeket elloptak. — A vizsgálat úgy a rendőrség, mint a kir. ügyészség részéről megindított.

Fiatál öngyilkos. Szebenben egy fogarasi születésű 16 éves szűcs ias felakasztotta magát. Azt mondják, hogy néha örütségi rohamai voltak.

Ujgyháza a szász nemz. egyetem-be küldöttl Rómer Jánost választotta meg.

Öngyilkosság. Köhalmóban f. hó 16-án a volt törv. végrehajtó K. F. pisztoly-lövessel vetett véget életének. A szerencsétlen — ki könnyelműségének lett áldozatja — délután 2 órakor lötte meg magát s mindazon által, hogy a golyó keresztül ment fején s a falba fúródott, 12 órát élt még a lövés után.

Betörés Cserneken október 16 és 17 közti éjen 12 és 1 óra között szolgabíró Vály Ferenc ur házába egy rabló lopódzott be, s előbb a nappali-, aztán az ebédlő szobában levő asztalfiókokat kutatta ki, minek 5 drb. egy frtos tallér, 2 drb egy frtos bankjegy, 13 drb ezüst 10 kros, 21 kr, rézpénz, egy pénz-tárca, két olló és egy tollkés nem remél so-vánsága lett eredménye. Azután a háló szobába akart lépni, de a hirtelen megpillantott ágyból ijedten felemelkedő nő fejet meglátva, égő kanóczát eloltotta s az ablakon kiugorva elfutott. A falu közepén Topán Miklós kőregyáz udvarába ment s ott a gabonáz verte fel, hanem holmi apróságot lopott el. Előbbi káros eselédjeivel és néhány fellármázott emberrel az egész falut felkutatta, sőt a szomszédos Cs-Gorbó és Veczk községben is embereket küldött még azon az éjen. Ez intézkedésnek eredménye lett, mert ugyanis más nap reggel a nagy alosi János es-gorboi lakos és vendég-lős az éjjeli betörés okvetőjét csupán gyau-ra elfogatta Tothszálláson, hol pálinkázás czime alatt szép szerével becsalta a kocsmaházba, s itt a nyomban és titkon oda hívott bíró és más egyének segélyével a rablót megmatózta, le-tartóztatva, s a szbirhoz azonnal jelentést küldött. A tolvaj neve Varga Gábor s beküldetett a dedsi kir. ügyészhöz.

Eladó falu. A pécskai kir. kincstári uradalom Medgyes-Bodzás községét e hó 26-án fogja elárvereztetni. Az uradalom köve-telése 35,385 frt 39 kr, ennek fedezésére 125 ezer 600 frtra becsült gahnaneműek, telepház-ak igazonó s háziállatok lőnek lefoglalva.

Egy amazoról ír a „Zásztava“, de ez már nem Merkus kisasszony, hanem Miljanov Marko vajda legidősebb leánya, a hős Anzselija, ki már a háború kezdete óta ott van a montenegriki táborában, a kuciaki csapatában. A vajdának niesen fia, s azért leánya ki-séri, ki Csetinijében kitűnőleg végezte a leány-iskolát.

Nyilvános köszönet. Nagyságos Korbuly Bogdán ur, a kolozsvári nemzeti színház intendantsa az egyetemi kör tagjai részére a színház helyiségeit lejjebb szállítanti sziveskedett, miért az egyetemi kör nevében ezennel köszönetet mondunk. Kolozsvárt, 1876 október 20-án Kassay F. Ákos, e. i. elnök Vályi Gyula e. i. főjegyző.

CSARNOK.

A képtelenségek.

(Weber után E.)
(Vége.)

E szó, képtelenség: hányszor használtatik azon czéla, hogy az egyéni meggyőződés leg-magassabb fokát, mely minden más meggyőző-dést kicsinyel, fejezi ki. Képtelenség taga d. n. i. sat. gyakran használt kifejezés, s ki-evel él vajmi kevés fogaluma van arról, hogy az igazság gyakran mily mélyen fekszik, s e mély-ségből csak apránként lehet fölhordani a világ elé, — hol sokszor megmosdatják vagy beszeny-nyezik meg lén y ege elismerve lesz, — hogy megálljon azután megdönthetetlenül.

Ki sem siratta többet az ész sötétsé-gét mint a sacro-sancti, s mégis senki sem törte többet magát az ész elbutításán, mint ép-e fekete uraságok, magokhoz (vagy legalább nagyrészköz) akarván mindenkit hasonlítani; voltak nagyon ravaszok is közöttük, kik na-gyon jól tudták, hogy a sötétség az egyháznak. nagyobb ragyogványt kölcsönöz, mint a gyer-tyak.

Oh szent képtelenség! Hány ásitó társa-ságnak osztalod el álmát? . . . Hány megbá-mult bölcsész — elkezdve Aristotelesen, végezve Kanton — köszöni nekét hírnevét? Hány hires szónoknak kölcsönzél ékeesszólást? Hány-szor segített orvosokon, midőn ki akarták ma-gyarázni valamely általom nem ismert betegség okát, összetévesztvén sokszor az élettant a lé-lektannal? Mily gyakorta szorul a bíró, a köl-tőnagyasztosultságában, a művész te reád! Ott trónolsz te a szöszéken, színházakban, ká-véházakban, zárt és nyílt társaskörökben, pa-loták és kunyhókban, az író tolla hegyén, mint a divat tífjén, de isten tudná megmondani hol és mily alakban! A szeretőnek a legjobb szol-gálatot te teszed, hogy a szépet meghódít-hassza, — ha nyelvére ülsz; benned rejlik tit-ka, a mindenki által annyira kedvelt hízelgő-seknek!!

Légy boldog képtelenség! keresd föl em-bereidet, légy tanítója a világnak s csak példa maradj, ha a tökélybűlés háborúiban leveré-tésed annyi sok időtelenségével együtt a világ-nak teljes leszen!!

A közönség köréből.*)

Tisztelt szerkesztő ur!

Engedje meg, hogy becses lapja hasáb-jain mutassan be Kolozsvár város nagytekintélyű főkapitányát a közönségnek, a ki nem a tolvajok, csalók, huzavonók, a vámos s egyéb visszaélések feletti felügyelet végett tartja rend-őri közeget, hanem arra használja őket, hogy vajjon mit beszélnek a polgárok uton-utófélen, vendéglőkben és nyilvános helyeken az ő be-cses és nagytekintélyű személyéről, annyira, hogy a Bach-kormány alatt sem voltak a pol-gárok azon kémkedési rendszernek alávetve, hogy mindenik háta megett egy-egy spiczi áll-jon s kilesse szavaiból, vajjon nem gáncsol-ja-e a nagytekintélyű főkapitány ur tetteit.

Ez eljárás helyett végezze a t. főkapitány ur azon teendőket, a melyek szép hivatásához kötvék s a melyeket, ha nem tudná, imé em-lékeztetőbe hozni bátorodom: 1. Ügyeltesse arra, hogy a békés polgárok álmát ne zavar-ják éjelenként a csavargók ablakbetörés, nap-pal az utcákon való megtámadás és bántal-mazás által, és az efféle esetekben szolgálta-sson mindenkinek különbség nélkül, gazdagnak és szegénynek egyaránt igazságot; 2. Ügyel-tesse arra, hogy ne kelljen a polgárnak örködni még a libatolvajok felett is; 3. A sze-mét és kapuvámoknál ne azért tartson rendőrt hogy ez a szegény népet a vámos jogtalan hu-zavonása ellen ne védje, sőt ez utóbbi kihágásai-mal meg elősegítse; 4. Legyen független fő-kapitány s ne hagyja magát spicziik által kor-mányoztatni. 5. Tanulja meg, hogy független polgárna nem kell spicziiket pazarolni, mert a független polgár úgy neki, mint másnak, szem-ben s háta megett meg szokta mondani az iga-zat; 6. Ne tévessze össze becses személyét az általunk tisztelt polgármester urral, és saját kimondhatlan igazságos eljárását ne palástolja azzal, hogy a polgármester ur rendelte.

Egyébiránt maradok a nagytekintélyű fő-kapitány urnak

alázatos szolgálja
Benigni Samu.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Oktober 20-án 5% Metaliques 61,60 frt
Kamat — 5% Nemzeti kölcsön 65,60 frt.
1860-iki államkölcsön 10,825 Bankrészvé-nyek 8,00 Hitelrészvények 145,70 London
124,75 Ezüst 105.— Cs. kir. arany 594.—
— Napoleond'or 998. — 100 mark németér-tékü 61,30.

Urbéri kötvények: Magyarországi 71,25
Temesi 71,25 Erdélyi 71,25 Horvátországi 82.—

Felölös szerkesztő: Békésy Károly.

* E közérdekű felszólalásoknak szánt rovatban megjelöl czikkeért, csupán csak a sajtóhatóság irá-nyában vállal felelősséget a Szerk.

27.01.80	REVISION 10315 RS	gyisek.
27.01.80	REVISION 10315 RS	gyisek.